

Hírek, ismertetések

RENDEZVÉNYEK

GEO-2002 Magyar földtudományi szakemberek VI. világtalálkozója Sopron–Várvidék Burgenland–Ausztria) 2002. augusztus 21–25.

Az Olvasó rendre találkozhatott a Földtani Közlöny korábbi számaiban megjelenő híradásról a HUNGEO és GEO magyar földtudományi szakemberek világtalálkozóinak ismertetésével. Ebben az évben a GEO-2002 találkozó 11 országból 165 tényleges résztvevővel az utóbbi évek egyik, (ha nem a) legnagyobb magyar szervezésű szakmai konferenciáját rendezték meg. Erről több szaklap és a helyi újság is beszámolt.

A GEO-2002 konferencia előkészítése

2001-ben indult az új választott vezetőség irányításával:

elnök: KORPÁS László (Magyar Karszt- és Barlangkutató Társaság)

társelnökök: MESKÓ Attila (Magyar Tudományos Akadémia)

MERSICH Iván (Országos Meteorológiai Szolgálat)

titkár: KOVÁCS-PÁLFFY Péter (Magyar Állami Földtani Intézet)

2002 tavaszán megalakult a Szervező Bizottság KORPÁS László elnökletével, tagjai a Hungeo Top Bizottság tagjain túl a vendéglátók képviselői, így BALOGH Zoltán (Land Ober-österreich – Linz), BERTHA Sándor (Land Ober-österreich – Linz), IVANCSICS Jenő (MGSz Soproni Területi Hivatala), SZARKA László (MTA–GCKI)

Mind adminisztrációs (vízum problémák), mind anyagi szempontból célszerű volt a találkozó központi helyéül Sopront választani, ahol az egyetem és a város vendégszeretetét élvezhették a résztvevők. Köszönet Sopronnak, köszönet az egyetemnek és annak a szellemiségnek, melyet évszázadok óta sikerült megőrizni.

A rendezvény körlevele a világhálóra is felkerült.

„Kelet és Nyugat határán – Földtudományi oktatás és szemléletformálás a környezet és a természet védelmében” címet viselő VI. Világtalálkozó

A hagyományosan színvonalas – a cím tematikájához kapcsolódva a geo-tudományok

teljes körét felölelő 2 napos előadás sorozatát magyarországi előkirándulás és ausztriai utókirándulás fogta közre. A szervezett kirándulások célja a szakmai terepbejárásokon túl a táj és a magyar (vagy magyar vonatkozású) kulturális emlékek megismertetése az összetartozás tudatának és érzésének elmélyítése. A kirándulásokat Magyarországon DUDICH Endre, KECSKEMÉTI Tibor és IVANCSICS Jenő Ausztriában BERTHA Sándor, BALOGH Zoltán és NEMES Ferenc geológusok vezették a „sógorok” lelkes támogatásával; előadásaikkal, ismertetésekkel, sőt vendégfogadással fejezték ki a társaság iránt érzett nagyrabecsülésüket.

Előkirándulások

A Budapestről a kirándulás Székesfehérváron át a gánti bauxitbányákhoz vezetett, mely egykoron (1941) a világ legnagyobb bauxitbányája volt. Itt a természetvédelemi oltalom alá helyezett bagoly-hegyi külfejtésben a karsztos triász térszint, az arra települő bauxitot és fedő középső-eocén transzgressziós rétegsort tekintették meg a vendégek egy mesterséges táróban kialakított múzeummal együtt. Pannonhalmán MAYER Farkas bencés tanár fogadta a társaságot és mutatta be, egyebek mellett, az apáttság gazdag ásványgyűjteményét. Az utolsó állomás a celdömölki Ság-hegy egykori bazaltbányája volt, ahol olyan természeti értékek kerültek napvilágra, így a bazaltvulkánosság folyamatát tükröző szerkezet, a vulkáni tevékenység különböző mozzanatainak jellemző termékei. Ma tájvédelmi körzet és egyben a közművelődést szolgáló geológiai tanösvény, szabadtéri múzeum.

Előadások

A Világtalálkozót KORPÁS László a HUNGEO TOP elnöke nyitotta meg és GIMESI Szabolcs Sopron polgármestere, FARAGÓ Sándor, mint házigazda a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora és BREZSNYÁNSZKY Károly a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke köszöntötte.

A plenáris ülés előadásai:

MESKO Attila: Magyarország és a Kárpát-medence környezeti gondja

MÉSZÁROS Ernő: Hazai levegőkörnyezet európai távlatokban

KLINGHAMMER István: Földrajzi szemléltetés korai története

SHÖN, Jürgen: Fúróluk geofizika a vizkutatásban – merre vezet az út ?

HEVESI Attila: Hol van Kelet és Nyugat határa?

HORVÁTH Attila: A katonai szempontok hatása a magyar közlekedéspolitikára a két VH között
KÁRPÁTI László: Vasfüggöny helyén Nemzeti Park
MAKKAI Gergely: Másodlagos tájformáló elemek az erdélyi Mezőség tájökölógiai egyensúlyában

RYBACH László, BUCHER, Benno: Légi és terepi radiometrikus mérések összehasonlítása

VEKERDY Zoltán, KARDEVÁN Péter, RÓTH László, JORDÁN Győző, LÁSZLÓ Ferenc: Hiperspektális kísérleti mérések Magyarországon

KASZAB Imre: A geotermikus energiahasznosítás geokörnyezeti következményei

TÖRÖK Zsolt: A térkép szerepe a regionális környezet- és természetvédelemben

NEMERKÉNYI Zsombor: MAGYAR László szerepe a 19. századi Afrika-kutatásban

Hat szekcióban még 49 előadás hangzott el: 8-8 előadás a geofizika földrajztudomány, a geológia, és a kartográfia-földmérés-térinformatika körében, a meteorológia 10, az oktatás-módszer tan 7 előadással képviselte magát. Négy-négy előadást követően „konzultáció” címen kötetlen beszélgetés folyt. Tanulságos, hogy a földrajz oktatás a környező államokban (pl. Románia) mennyire fontos szerepet kap (a magyarral ellentétben) a nemzeti önazonosság tudatra (hazaszeretetre) való nevelésben.

Az előadásokat kiegészítendő még 30 poszter bemutatás is volt mind a hat szakterület témájában.

Sopronban először kaptak szót nem magyar anyanyelvű kollégák is (akik örömmel jöttek és akiket örömmel is láttunk). Említésre méltó, hogy az oktatási témában az előzőekhez képest több előadó és több téma is szerepelt (a földrajz oktatása a környezeti és területfejlesztési kérdések is hangot kaptak).

Az első előadási nap délutánján DUDICH Endre (már a DUDICH-VENDL család erős soproni kötődése révén is) és RÉTVÁRI László mutatta be a belvárosi történelmi épületegyüttesrel együtt természetesen a VENDL-villát is, ami ma már a megmaradás, a legnehezebb időszakokban történő kitartás szimbólumává nemesedett. A határon túli magyarok döntő többségének most volt alkalma először a Civitas Fidelitatis megismerni. Hogy a városról alkotott ismeretek ne maradjanak hiányosak az esti borkóstolóra a Pálosok egykori bányái pincéjében került sor.

Utókirándulások

Mind anyagi mind vízum-nehezégek miatt két részre oszlott:

(a) Magyarországi túra: a Soproni-hegység, döntően alsó-paleozoos, a variszkuszi-alpi hegység szerkezeti mozgásokkal metamorfizálódott képződményeinek bemutatására:

Brennbergbánya: Kavics-árki feltárás, Kőbércoromi kőfejtő, Vöröshídi kőfejtő, Nándor-magaslat, kőházai Kőhegy) valamint a Közégszegi hegység mezozoos metamorfizált megismeretetésére (Szabó-hegy metaszedimentjei, Cáki Konglomerátum, felsőcsatári zoldpala bánya).

A viszonylag kis létszámú (15 fő) és döntően földrajzos kollégák földtani ismeretek iránt tanúsított érdeklődése a kirándulást vezető IVANCSICS Jenő (MGSz Soproni Területi Hivatal) geológus kolléga elbeszélése alapján a magyarországi geológusok átlagos érdeklődését messze felülmúlta. Élvezet volt a társaságot vezetni.

Ami a kulturális programot illeti Kőszeg, a magyar városoknak talán legékesebb kis „ékszerdoboz” töltötte be hivatását.

(b) Kelet-ausztriai és várvidéki túra: A szakmai program a neunkircheni egykori csavargár területének környezetvédelmi helyreállításának munkáit WALTER MARTINELLI, a bad wöslau ásványvíz lelőhely földtani, szerkezeti felépítését, kutatását a város polgármesterei hivatalában Gottfried WESSELY ismertette. Látogatást tettünk a helyi palackozó üzemből is. Ami a kulturális programot illeti az Burgenlandra és egy külön egynapos kirándulással Bécsre korlátozódott. A Várvidékek egy olyan útvonalát járunk be, melynek címe lehetett volna: barangolás a magyar múltban egy olyan területen, ami a határon túli magyar kollégák számára teljesen ismeretlen volt. Fraknó vára a magyarszági nyugati határvidék fontos bástyája. A doborjáni (Raiding) LISZT-ház megtekintése már csak kívülről sikerült. A napot Haracsony (Horitchon) község polgármesterének fogadásával (köszöntőjével és vacsorájával) zártuk. Az ausztriai kirándulás záró napja Bécs nevezetességeinek meglátogatásával végződött NEMES Ferenc kollégánk vezetésével.

Összefoglalva a következőket lehet megállapítani:

- a (Hun)GEO mint közösség az új vezetés alatt tovább erősödött: mind szakmai színvonalában, mind a résztvevők számának tekintetében.
- Mint 1999-ben Szlovákiában, úgy 2002-ben Ausztriában is, mint 99-ben a szlovák most az osztrák intézmények, és nem magyar vezető szakemberek olyan készséggel támogatták a GEO tevékenységét mintha a sajátjuk lett volna, Az oktatás mint szakterület, a korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb hangsúlyt és teret kapott.

Ezúton is köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik munkájukkal, szakmai tekintélyükkel, anyagi forrásaikkal támogattak ismereteknek és ismeretleneknek egyaránt.

Az MGSZ beszámoló ülése

Ez évben március 13-án a Földtani Intézet dísztermében rendezte az MGSZ, a MÁFI és az ELGI a költségvetési feladatok teljesítéséről szóló nyilvános beszámolóját. A beszámolókon kívül elhangzott előadások:

KOVÁCS P. Gábor (MGSZ): Az Információs Központ közhasznú adatbázisai és szolgáltatásai
 FODOR László (MÁFI): A földtani térképezés eredményei, módszerei és céljai: jelen és jövő
 TÖRÖS Endre: Új eljárások, sikeres módszerek a környezetgeofizikai és a mérnökgeofizikai kutatásokban

Ifjú Geológusok és Geofizikusok Ankétja

A Magyar Geofizikusok Egyesülete (MGE) és a Magyarhoni Földtani Társulat (MFT) ez évben is megrendezte az ifjú szakemberek ankétját, ezúttal Dobogókőn, a Nimród Hotelben, 2003. március 21–22-én. Az idei rendezvény előadásait 35 évnél fiatalabb geológusok és geofizikusok tarthatták (beleértve az egyetemi hallgatókat is). 53 előadás érkezett a rendezvényre, ebből 10 poszter volt. Az MGE és az MFT bíráló bizottsága által díjazott előadások a következők voltak.

Elméleti kategória

- I. díj: GÁSPÁR Emese, ZAJACZ Zoltán, KOVÁCS István, BENKŐ Zsolt, POCSAI Tamás (ELTE): Az észak-nyugati Gerecse jellegzetes szerkezeti vonásai
 II. díj: DARAGÓ Attila (ME): Iteratív GRM
 III. díj: SZÜCS Éva (SzTE): 2D töréshálózat fraktálananalízise
 HEILIG Balázs (ELGI): Az upstream hullámok és a napszél

Gyakorlati kategória

- I. díj: SÉLLEI Csaba (MOL): A Magyar Paleogén Medence szeizmikus értelmezési módszerei
 II. díj: WÖRUM Géza (Vrije Universiteit Amsterdam): Szin-inverziós üledékképződés és pirenzeusi lepusztulás a West Netherlands Basin területén
 III. díj: HORVÁTH Anita (ELTE): Balatoni üledékek vizsgálata ultra-nagy felbontású víziszizmikus mérések alapján

Poszter kategória

- I. díj: SZABÓ Zsófia (ELTE): Cirkontanulmány a Bükkalja miocén, Si-dús piroklasztitjain (A II. díj nem került kiosztásra)

III. díj: BABINSZKI Edit (ELTE): Az egri korú andornaktályai homok szedimentológiája és nyomfossziliái

DÉGI Júlia (ELTE): Szigliget, az új lamprofir előfordulás?

ZAJACZ Zoltán (ELTE): A nógrád-gömöri alkáli bazaltok kumulátum xenoitjaiban található szilikátoldványok-zárványok petrogenetikai jelentősége

Közönségdíj: SZABÓ István (ME): Felszínközeli szerkezetek vizsgálata globális inverziós módszerrel

Az ELGI és az ELGA által felajánlott SZILÁRD József díj: LIPOVICS Tamás¹, CSONTOS András², LENKEY László¹ (ELTE – ²ELGI): Mágneses mérések a Tihanyi-félszigeten

MÁFI különdíj: GMÉLING Katalin (ELTE), HARANGI Szabolcs (ELTE), KASZTOVSZKY Zsolt (KFKI): A bór koncentráció változása a Belső-Kárpáti mészkáli vulkáni ívben

MGSZ különdíj: PETRÓ Ildikó, SIMON Szilvia (ELTE): Sérülékenység-becslés minőségi ellenőrzése a pálháláspusztai vízbázis vízgűjtő területére

MOL különdíj: JÓNÁS Gergő (ME): 2D spektrális szűrőtervező és képfeldolgozó rendszer fejlesztése

A díjakat 2003. április 4-én, a Magyar Geofizikusok Egyesületének közgyűlésén adták át a különdíjak kitűzői, illetve a zsűri képviselője.

Vállalkozók Fóruma

A Magyar Geológiai Szolgálat április 11-én a MÁFI dísztermében hetedszer rendezte meg a földtani kutatással foglalkozó hazai gazdálkodó szervezetek fórumát („Vállalkozók Fóruma”). Azon cégek és gazdálkodó szervezetek kaptak erre a rendezvényre meghívót, amelyek munkájukhoz földtani információkat igényelnek és használnak, illetve akiknek a munkája során a társadalom és az országot gazdagító geológiai-épitésföldtani-vízföldtani-geofizikai információ keletkezik. A tájékoztatók előtt a hallgatóság kérdéseire dr. ESZTÓ Péter, a Magyar Bányászati Hivatal Elnöke, valamint dr. FARKAS István, a Magyar Geológiai Szolgálat főigazgatója válaszolt.

A rendezvény tárgysorozata:

1. FARKAS István: Megnyitó és köszöntő
2. BONCZ László (projektvezető, MOL Rt.): A MOL Rt. kutatása a „103 Gödöllő” területen. (a MOL Rt., Hazai Kutatás-Termelés Divízió a „103. Gödöllő” terület kutatásáról készített

helyzetjelentéssel és továbbkutatási kérelemmel a bányászati célú földtani kutatás kategóriában elnyerte a „Legjobb földtani kutatás” 2002. évi díját)

3. SZABÓ Imre (tszv. egyetemi docens, Miskolci Egyetem): Fúrásiszap-tározók környezetvédelmi felülvizsgálatának tapasztalatai (A Miskolci Egyetem Környezet-gazdálkodási Intézet Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszéke „Az Algyői fúrás iszaptároló környezetvédelmi felülvizsgálata” című jelentésével a nem-bányászati célú földtani kutatás kategóriájában elnyerte a „Legjobb földtani kutatás” 2002. évi díját)

4. FANCSIK Tamás (ELGI): A Geofizikai Intézet hozzájárulása a hazai vállalkozások munkájához

5. SCHAREK Péter (MÁFI): A régiók kutatása a Földtani Intézetben

6. BREZSNYÁNSZKY Károly (elnök, Magyar-honi Földtani Társulat): Mit nyújthat a Földtani Társulat a vállalkozásoknak?

KAKAS Kristóf

Ásványkiállítás

A debreceni Szőnyi Pál Ásványbarát Kör 2003. március 3-tól 14-ig tartó ásványkiállítást szervezett a Jerikó utcai Újkerti Közösségi házban. Az MFT Oktatási és Közművelődési Szakosztálya támogatásával életre hívott kiállítás a gyűjtők körének, A Déry Múzeum és a DE Ásvány- és Földtani Tanszékének Anyagából 7 nagyméretű tárlóban rendezett be kiállítást az érdeklődő nagyközönség és az iskolák számára.

A kör tagjai DOBOS Károly körvezető gondos szervezőmunkája mellett látványos és vonzó bemutatónyagot állítottak ki Észak-Erdély a Tokaji-hegység valamint a Mátra területén gyűjthető ércekéből, tetszetős kísérőásványokból és drágakövekből, de néhány külföldi kuriózum is akadt Mexikó, Brazília és Oroszország híres lelőhelyeiről. A látogatók körében nagy tetszést aratott kiállítás Dr. LOVAS Márton, a Déry Múzeum múzeológusa nyitotta meg. A kiállított anyag színvonalát szép ásványokról készített nagyméretű művészfotók emelték.

A megnyitón a helyi médiák is képviseltették magukat, hogy híradásukkal ismertté tegyék az eseményt.

KOZÁK Miklós

SZEMÉLYI HÍREK

Elhunyt tagtársunk

BENKÓ Ferenc

Emlékünkben és munkáiban tovább él.

Kitüntetések

A „Szép magyar térkép 2002” pályázaton a „Tudományos térképek” kategóriában második díjat nyertek: a Bükk hegység földtani térképe, a Vértes-Gerecse földtani térképsorozata (a Várgesztes jelű 1:10000-es térképlappal) és Libia geológiai térképe című kiadványok (MÁFI). A pályázat céljának megfelelően a bizottság nem a földtani tartalmat, hanem a térképi megjelenítést értékelte; a harmonikus színhatásválasztást és a grafikai elkülönítő módszert.

2002. november 12-én MÜLLER Pál Mihály megvédte A zatonylakó tizslábú rákok fejlődése a jurától a miocén végéig c. akadémiai doktori disszertációját.

HARANGI Szabolcs az ELTE TTK Kőzettani Tanszékén habilitált. 2003. március 15-től Kőzettani és Geokémiai Tanszék tanszékvezetőjévé nevezték ki.

Földtani tárgyú honlapok gyűjteménye

Dr. SCHAREK Péter, eurogeológus, a Magyar Állami Földtani Intézet osztályvezetője a startlap.hu linkgyűjtemény (www.startlap.hu) részére elkészítette az általa eddig ismert magyar és külföldi, földtani vonatkozású honlapok listáját (<http://foldtan.lap.hu>). Mivel ez egy linkgyűjtemény, erről a lapról gyakorlatilag az összes szakmai honlapra egy kattintással el lehet jutni. Dr. SCHAREK várja a látogatók további ötleteit, javaslatait (elektronikus címe: scharek@mafi.hu).

KÖNYVISMERTETÉS

TANCZOS Vilmos, TÓKÉS Gyöngyvér (szerk.): *Tizenkét év. Összefoglaló tanulmányok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990–2001 közötti eredményeiről.*

Kolozsvár (Cluj-Napoca), 2002. Scientia, pp. 502+422

Harminchat „nehéz ember” – vagy annál is jóval több. Mert a Romániában is végbement rendszerváltás óta eltelt tucatnyi év – s persze a

megelőző évtizedek – kiváló magyar szakembereiről, környezetükre sugárzó hatásukról (is) szól ez a kétkötetes tanulmánygyűjtemény, a Sapientia könyvek című sorozat 8. és 9. darabja.

Kolozsvárt jelent meg a nyár elején ez a valóban hiánypótló áttekintés, TANCZOS Vilmos és TÓKÉS Gyöngyvér szerkesztésében, kézikönyvnek szánt kivitelben: keménytablás kötetekben, ezer oldalon magyar, román, német és angol nyelven. Háromtucatnyi tudós szól tehát tucatnyi évről.

A tanulmánygyűjtemény első kötetében bölcsészeti, társadalom- és történettudományi elemzéseket olvashatunk, a kötet végén pedig ezek szerzőinek szakmai bemutatkozását találjuk. A mi közelebbi tudományterületünket érintő elemzések a második kötetben kaptak helyet, a matematikai, fizikai, kémiai és biológiai fejezeteket követően, közvetlenül a műszaki, ill. az orvostudományokat bemutató anyagrészt előtt.

A fiatalabb kolozsvári földrajzkutatók-oktatók közé tartozik a tizenkét oldalas földrajzos összefoglaló és bibliográfia (Az erdélyi magyar földrajztudományi kutatások összefoglalója) szerzője, dr. BENEDEK József (szül.: Barót, 1969.). Ahogy áttekintésében kiemelte, a megelőző évtizedek elsorvasztó hatása nyomán alig maradt magyar oktató szakember a pályán. Ezért is számít különösen fontosnak az 1993-tól fokozatosan terebélyesedő anyanyelvű oktatás és kutatás, az egyetem (Kolozsvár) mellett főiskolai szinten is, Gyergyószentmiklóson.

Összegezve: a bukaresti és a különféle debreceni, budapesti intézményekkel meglévő kapcsolatoknak s a húsznál több kész vagy beadásra váró doktori munka témaköri arányainak vázlatos ismertetése látható az elemzésben. A gazdaság- és társadalomföldrajz, a geomorfológia és a területfejlesztés témái és munkamódszerei mellett megjelennek a fiatal kutatók munkáiban a térinformatika, a térképészet s a környezetföldrajz is. A továbbiakatban ezeket a témákat és a szerzőket veszi sorra.

A másik nagy csoportot a hidrológiai kutatások ismertetésével kezdi a szerző, majd geomorfológiai, illetve meteorológiai-klimatológiai kutatások vázlatos bemutatása következik. Talajföldrajz, majd környezetföldrajz és tájföldrajz zárja ezt a fejezetet, egyes kutatók munkáiban természetesen városökológiai vonatkozásokkal.

Harmadik nagyobb témacsoportként jelennek meg ebben az elemzésben, „technikai földrajz” csoportjaként, a távérzékelés és a kartográfia legújabb kifejlesztett eszköztárának eredményei s ezeknek a sokoldalúan felhasználható ismereteknek az alkalmazói is.

A szerkesztési sorrendben következően a geológiai kutatásokról jó harmincoldalas tanul-

mányt s 21 oldal bibliográfiát állított össze dr. WANEK Ferenc (szül.: Nagydísnód, 1944.), korábban az állami földtani kutatásnak kolozsvári paleontológusa, majd oktatója, „fél-lábbal”, a BABES-BOLYAI Egyetemen egyes geológiai stúdiu-moknak. Így vállalkozhatott éppen ő a kollégákat ismerve és munkáikat áttekintése után egy ilyen, most már egy jelenkori szakmaitársadalmi vázlat elkészítésére. A „Magyar szakemberek a romániai kutatóműhelyekben és azokon kívül Erdély földtani megismerése szolgálatában 1989 után” címen szereplő összeállítás az alábbi fejezeteket tartalmazza:

- A földtani gyakorlat hazai helyzetének áttekintése (3 oldal)
- Magyar kutatók a földtani kutatás hazai műhelyeiben (11 oldal)
- A szakma civil önszerveződése a romániai magyar geológustársadalomban (2,5 oldal)
- A földtan kutatási területenkénti fedezettsége Erdély magyar geológusainak körében (összesen kb. 11 oldal). E fejezetcím (4.) alatt az egyes tudományágak kerülnek ismertetésre:
 - Szerkezeti földtan (geotektonika),
 - Kristály- ásvány- és kőzettan (krisztallográfia, mineralógia, petrológia),
 - Vulkanológia,
 - Geokémia és teleptan,
 - Őslénytan (paleontológia),
 - Rétegtan (sztratigráfia),
 - Üledékföldtan, öskörnyezettan, ősföldrajz (szedimentológia, paleoökológia, paleogeográfia),
 - Regionális földtan, földtani térképezés,
 - Környezetföldtan, talajtan (pedológia), vízföldtan (hidrogeológia),
 - Barlangtan (speleológia),
 - Tudománytörténet.

5. Anyanyelv és földtanoktatás (2 oldal)

6. Zárszó (0,5 oldal)

Az egyes fejezetek olykor erősen eltérő területi arányai a megfelelő szakágak súlyát ugyan nem, de romániai jelenlétük mértékét (művelőikön és publikációikon keresztül) tükrözik.

Ha pedig észrevesszük, hogy a 4. 1. és 4. 11. pontoknak megfelelő alfejezetek között a közkeletű idegen elnevezések (is) jó okkal szerepelnek a felsorolásban, megértjük az 5. és 6. fejezet témaválasztásának indokoltágát. A bő húszoldali csatló irodalmi listának is több, mint fele ugyanis világnyelveken született, s alig több az ötödénél az anyanyelvi publikációk száma. Mivel pedig hosszabb távon sem vendégoktatókkal, sem pedig magánegyetemi rendszerben nem oldható meg a földtan erdélyi oktatása (márpedig ennek az ismeretanyagának a tudós-szintű elsajátításához az anyanyelven keresztül

vezet a legjobb út, az állami oktatás számára kell(ene) megfelelő eszközöket és a geológia számára korunknak megfelelő befogadó-alkalmazó gazdasági környezetet biztosítani.

A bibliográfiai fejezet csak két részből áll: előbb 21 oldalon sorolja „Hazai magyar geológusok Erdélyre vonatkozó szakirodalmá, 1990–2001” cím alatt a témához tartozó publikációkat, végezetül, másfél oldalon, a Bukaresttől Budapestig bárhol megjelent idevágó cikkeket, GEKKO-tanulmányokat, könyveket ismerteti „Egyéb, az erdélyi földtan közelmúltbeli történetére vonatkozó irodalom” címen.

Dr. MÓCSY Ildikó (szül.: Kolozsvár) – a középgenerációhoz tartozó fizikus, a BABES-BOLYAI Egyetem meghívott docense – készítette a most röviden bemutatásra kerülő harmadik áttekintést („Erdélyi környezettudományi kutatások, 1990–2001”). Ezt az új, kimondottan interdiszciplináris tudományágat, annak mai kiforratlan erdélyi állapotát hat kollégának segítségével tudta röviden szemlézni. Ebben 9 oldalt foglal el az „Erdélyi magyar kutatók hozzájárulása a környezettudományok eredményeihez” című fő szakasz. Ezeknek a felerészben magyarul, illetve angolul és románul kiadott szakönyveknek egyötöde nemzetközi pályázatból, két-két ötöde pedig román állami megrendelés-ként vagy magyarországi együttműködés-ként született meg, különböző intézetekben, ill. ku-

tatóállomásokon, valamint a kolozsvári egyetemen. A konferencia-kiadványok, szakcikkek esetében majdnem kétharmados az angol nyelvi jelenlét (majdnem egyharmados a román is) és tíz százalékat ér el a magyar cikkek aránya.

A vizek, talajok (nehézfém-) szennyezettsége, a sugárzás okozta radioaktivitás, a mikroorganizmusok, egyáltalán a bioszféra vizsgálata, ill. az épített környezet hasonló fertőzöttsége egyaránt tárgya volt az utóbbi évtized vizsgálatainak. A gyermeki szervezetet fokozottan terhelő egyes szennyezések és a térben és időben is erősen változó zajterhelések is jelentősebb kutatásoknak-méréssorozatoknak jelentették tárgyát.

MÓCSY Ildikó áttekintése külön kiemeli a tizenegy hasonló erdélyi társadalmi szervezet közül a kolozsvári HERO, a csíkszeredai CSTTE és a Pro Europa Liga munkáját, hozzájárulását a nemzetközileg is értékes kutatási, ill. környezetvédelmi eredményekhez. A környezettudományi szakemberek anyanyelvi képzése a különféle kezdeményezések után jelenleg a Sapientia magánegyetemen látszik megindulni.

Lehet, hogy „nehéz”, macacsul újrakezdő emberek, akik ilyen, a magyarországinál is nehezebb körülmények között a kutatást és az oktatást viszik. De újraindítják. Viszik. Mind a háromtucatnyi tudományágban.

PAPP Péter